

Giltigt skäl enligt 18 kap. 10 § socialförsäkringsbalken (SFB) att trots föreläggande låta bli att vidta eller medverka till åtgärder för att få ett underhållsbidrag fastställt**Försäkringskassans ställningstagande**

Att boföräldern och barnet har skyddade personuppgifter eller att det finns en hotbild mot dem från den bidragsskyldiges sida kan utgöra giltigt skäl enligt 18 kap. 10 § socialförsäkringsbalken (SFB) för boföräldern att trots föreläggande enligt 19 kap. 30 § SFB inte vidta eller medverka till de åtgärder som begärs för att få ett underhållsbidrag fastställt.

Bakgrund*Lagtext och förarbeten*

Försäkringskassan kan förelägga boföräldern att vidta eller medverka till åtgärder för att få underhållsbidrag fastställt. Försäkringskassan kan också förelägga boföräldern att vidta eller medverka till åtgärder för att få fastställt ett underhållsbidrag som inte uppenbart understiger vad den bidragsskyldige bör betala. (19 kap. 30 § SFB)

Underhållsstöd lämnas inte om boföräldern trots föreläggande enligt 19 kap. 30 § SFB utan giltigt skäl låter bli att vidta eller medverka till de åtgärder som begärs (18 kap. 10 § SFB).

I äldre förarbeten anges att boföräldern kan ha giltigt skäl om han eller hon visar att den bidragsskyldiga föräldern inte går att få tag på. Det kan också vara så att boföräldern visar eller gör sannolikt att den bidragsskyldige föräldern inte längre lever. (Prop. 1995/96:208 s. 84)

Om den bidragsskyldiga föräldern under minst sex månader i följd, i rätt ordning, till Försäkringskassan har betalat bestämt betalningsbelopp lämnas inte längre underhållsstöd. Om det finns särskilda skäl, ska underhållsstöd ändå lämnas. (18 kap. 9 a § SFB)

Av förarbetena framgår att särskilda skäl som kan motivera fortsatt underhållsstöd kan vara att boföräldern och barnet har skyddade personuppgifter eller att det finns en hotbild mot dem från den bidragsskyldiges sida (Prop. 2014/15:145 s. 60).

Överväganden

Vad som anges i förarbetena om vad som kan utgöra giltigt skäl att inte vidta eller medverka till de åtgärder som begärs för att få underhållsbidrag fastställt är inte uttömmande. Frågan är om det förhållandet att boföräldern och barnet har skyddade personuppgifter eller att det finns en hotbild mot dem från bidragsskyldigs sida kan anses vara giltigt skäl. Eftersom rättsläget är oklart behövs det ett rättsligt ställningstagande för att säkerställa att Försäkringskassans rättstillämpning blir enhetlig.

Som beskrivits ovan kan sådana omständigheter som att boföräldern och barnet har skyddade personuppgifter eller att det finns en hotbild mot dem från den bidragsskyldiga förälderns sida utgöra särskilda skäl att fortsätta lämna underhållsstöd enligt 18 kap. 9 a § SFB. Enligt Försäkringskassans uppfattning är det orimligt att i en situation som lagstiftaren bedömer som så allvarlig att den utgör särskilda skäl att fortsatt lämna underhållsstöd kräva att boföräldern vidtar eller medverkar till åtgärder för att få underhållsbidrag fastställt. Sådana omständigheter bör därför också anses utgöra giltiga skäl enligt 18 kap. 10 § SFB att inte vidta eller medverka till de åtgärder som begärs för att få underhållsbidrag fastställt.

Aktuella bestämmelser, rättspraxis m.m.

18 kap. 9 a § SFB

18 kap. 10 § SFB

19 kap. 30 § SFB

Prop. 1995/96:208 Underhållsstöd till barn till särlevande föräldrar m.m.

Prop. 2014/15:145 Ökad reglering av barns underhåll utanför underhållsstödet

Eva Nordqvist

Sylvia Rosén